

Wijk in Exloërkijl (foto Bertus Boivin)

Tussen Tweede Exloërmond en Valthermond ligt het 70 hectare grote bosgebied Exloërkijl. Wellicht verwacht u hier geen natuur, maar we beloven u dat u zult opkijken onderweg! U loopt langs bospaadjes, over graslandjes, langs de begroeiende oevers van de veenwijken en over zandkoppen. Regelmatig zeiden we tegen elkaar hoe onverwacht mooi dit gebiedje is. Exloërkijl is een interessant voorbeeld van de mogelijkheid om nieuwe natuur te ontwikkelen in gebieden waar je niet onmiddellijk aan natuurlijke schoonheid denkt.

Onderweg gaat u met eigen ogen zien hoe Stichting Het Drentse Landschap haar best doet voor de natuur en voor het Drentse cultureel erfgoed. Natuur en erfgoed zijn ook úw aandacht meer dan waard! Steun ons... Dat kan op verschillende manieren. Kijk voor meer informatie op www.drentslandschap.nl. We hebben elkaar hard nodig de komende tijd!

lengte route 4,5 km.

startpunt picknickplaats aan de weg Exloërkijl Zuid ter hoogte van de bushalte Visplas.

gps-coördinaten startpunt
N 52° 53' 29" / O 06° 55' 40"

openbaar vervoer . vanaf station Emmen te bereiken met lijntaxi Connexxion (bushalte Visplas Exloërkijl Zuid). Zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

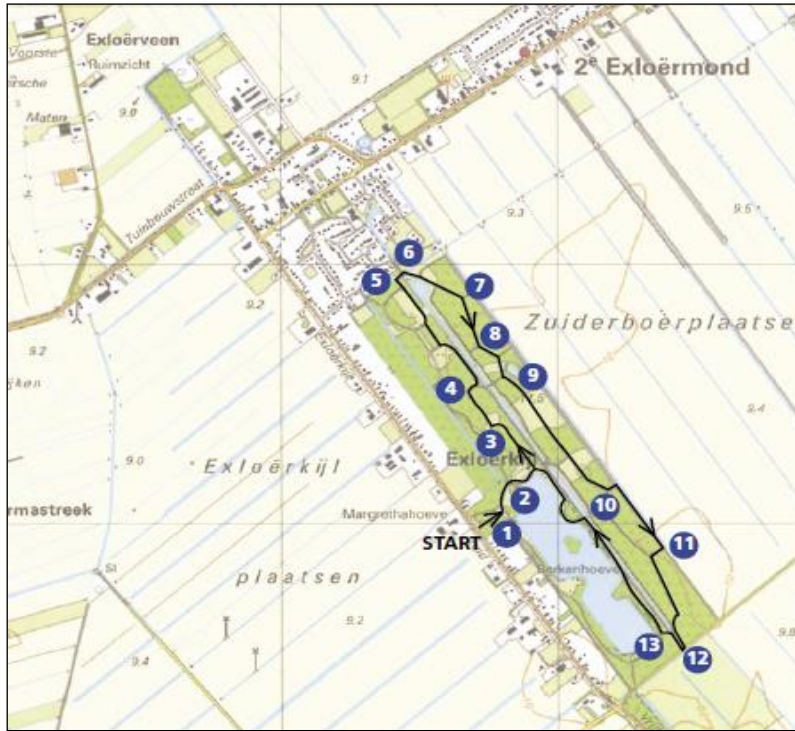
honden zijn aangelijnd toegestaan.

begaanbaarheid paden redelijk te belopen in alle jaargetijden.

Het Drentse Landschap

© Stichting Het Drentse Landschap (augustus 2012)
Kloosterstraat 5, 9401 KD Assen • Postbus 83, 9400 AB Assen
(0592) 31 35 52 • info@drentslandschap.nl • www.drentslandschap.nl
www.facebook.com/drentslandschap

ROUTEBESCHRIJVING

- 1** Loop over de parkeerplaats naar het asfaltpaadje en ga op de driesprong linksaf.
- 2** Voorbij het grasveld aan uw rechterhand neemt u het pad naar rechts. U loopt langs een heuveltje met heide bij de grote plas. Op de driesprong gaat u linksaf.
- 3** Het pad komt over een grasveldje bij het fietspad uit. U moet daar rechtsaf.
- 4** In het bosje verlaat u het fietspad in de bocht door het pad rechtsaf te nemen. Hou vervolgens op de driesprong links aan.
- 5** Blijf het pad door het bos en over de grasveldjes volgen. U komt bij een picknickbank uit. Daar neemt u het pad rechtsaf dat met een haakse bocht richting de huizen van Tweede Exloërmond loopt. Het pad komt bij het water uit. Daar gaat u rechtsaf en loopt langs het water.
- 6** Voorbij de volgende wijk gaat u schuin rechtsaf de open vlakte over naar de bosrand. Het pad loopt eerst evenwijdig aan het water.
- 7** Ga in het bos op de driesprong rechtsaf. Als u op de volgende driesprong opnieuw rechtsaf gaat, komt u weer bij de wijk uit.
- 8** Bij de wijk aangekomen gaat u linksaf. Ter hoogte van de dam gaat u linksaf het bos weer in.
- 9** Aan het eind van het pad gaat u rechtsaf. Als u even naar de waterpartij recht voor u toe wil, kunt u het beste even een stukje naar links.
- 10** U volgt het pad een eind. Het wordt een sparranlaantje. Vervolgens gaat u op de driesprong linksaf. U komt aan de bosrand uit en gaat rechtsaf.
- 11** Neem het eerste pad rechts (bij een groep sparren). Ga daarna op de driesprong links. Het pad komt weer bij de wijk uit. Daar gaat u linksaf naar de doorgaande weg.
- 12** Ga aan de overkant van de wijk weer rechtsaf en neem na zo'n vijftig meter een klein paadje door het bos naar links.
- 13** U komt uit bij een zandweg door het bos. Ga daar rechtsaf. U loopt nu langs de oostkant van de visplas. Ter hoogte van het eilandje kunt u uw weg vervolgen langs een klein paadje dat de oever volgt. Het paadje brengt u naar het zandheuveltje bij punt 2 in de route vanwaar u terugloopt naar het startpunt.

Ontdek onbekend Drenthe met de Knapzakroutes!

Maak kennis met ruim 60 wandelingen door het onbekende Drenthe. De Knapzakroutes zijn zorgvuldig samengesteld met oog voor natuur en cultuur. Voor informatie en bestellen kunt u terecht in onze webwinkel: www.drentslandschap.nl/winkel.

Achtergrondinformatie over het gebied

Wijkenstelsel (punt 1 in de route)

Links van het fietspad ziet u een van de tientallen veenwijken die bij het ontstaan van Tweede Exloërmond in 1853 vanuit het Zuiderdiep de Boerven en in gegraven werden. Tijdens de wandeling komt u in totaal langs drie wijken. Als afstand tussen twee wijken werd 170 meter aangehouden. Het bosgebied is aangelegd op de veenplaatsen 75, 76, 77 en 78. De telling begon aan de kant van het Stadskanaal. Voorbij de wijken van Tweede Exloërmond beginnen de wijken van Valthermond. Op de kaart is goed te zien dat het ontstaan van de kanalenstelsels in de Exloër en de Valther Venen niets met elkaar te maken had en dat de wijken dan ook niet in elkaars verlengde lagen.

Het achtervoegsel 'kijl' in Exloërkijl duidt op het schuin toelopen van stukken land, in de streektaal meestal een 'kiel' genoemd. Denk aan De Kiel bij Schoonoord en de Kielster-Achterweg langs de Drents-Groningse grens. Achter Exloo lag de Kijl tussen de west-oost gerichte landjes langs het Achterste Diep en de noord-zuid vereningen van Exloërmond en Valthermond.

Dempen voor het verkeer (punt 2)

Het bosgebied Exloërkijl werd begin jaren zeventig door Staatsbosbeheer aangelegd als landschapselement rond een grote zandafgravingsplas. Deze waterpartij ontstond toen er grote hoeveelheden zand nodig waren voor het dempen van de kanalen in o.a. Tweede Exloërmond en Valthermond. Provincie en gemeenten kozen er destijds geestdriftig voor om vanwege de toenemende verkeersdruk tientallen kilometers kanaal in de Drents-Groningse Veenkoloniën te dempen. Monden en wijken veranderden in brede wegen waar het verkeer ongehinderd zijn gang mocht gaan. Karakteristieke veenkoloniale dorpen hebben in die tijd veel van hun oorspronkelijke karakter verloren.

Kleine vuurvliinder (foto Henny Leijtens)

Tekentafelontwerp (punt 3)

Het bos van Exloërkijl is indertijd op de tekentafel aangelegd: hier een vak eiken, daar rijen berken, verderop een vak met essen. Op de mooiste plekken tekenden de landschapsarchitecten abelen die daar konden uitgroeien tot enorme bomen.

Onderweg zult u nog steeds veel kunstmatigs in het bos tegenkomen. Op sommige plaatsen waant u zich op een in Engelse landschapsstijl aangelegde buitenplaats. Het Drentse Landschap is niet van plan nadrukkelijk in te grijpen in het gebied. De ervaring leert dat het bos zijn eigen gang gaat, zijn eigen richting en ritme kiest en zich daarbij bitter weinig van de mens aan trekt. Onderweg ziet u bomen die na dertig jaar niet veel verder gekomen zijn dan vuistdikke exemplaren. In dit stukje bos zullen na verloop van tijd veel bomen het loodje leggen waarna de natuur die soorten de kans geeft die zich hier beter op hun gemak voelen. Kenners van het bos zien in de spontane opslag van hulst een teken dat in Exloërkijl een meer natuurlijk bos aan het ontstaan is.

Fluitenkruid (foto Henny Leijtens)

Theaterfestival (punt 6)

U loopt langs nieuwbouw van Tweede Exloërmond waar men gebruik gemaakt heeft van het water in de wijken. Het veld langs het water vormt jaarlijks het toneel van het theaterfestival dat elk jaar in augustus of september plaatsvindt als onderdeel van het Stratenmakersfestival (www.stratenmakersfestival.nl).

U komt nu in het oostelijke gedeelte van het bosgebied Exloërkijl. Het werd een aantal jaren later aangelegd dan het westelijke gedeelte waar we tot nu toe hebben gelopen. U merkt het onmiddellijk aan de bomen die hier beduidend jonger zijn.

Dekzandrug en beekdal (punt 9)

Het pad brengt u over het hoogste gedeelte van Exloërkijl. Het Bourtangermoeras dat na afloop van de laatste ijstijd het gebied tussen de Hunze en Westervoldse Aa vulde was niet één grote laagvlakte, maar een reliëfrijk landschap. Toen de Hunzelaagte zich met veen begon te vullen, staken de dekzandruggen een tijdlang als eilandjes boven het moeras uit tot het hoogveen ook de laatste oneffenheden afdekte.

Tot de hoogste stukken in de Hunzelaagte hoorde de dekzandrug van Exloërkijl die indertijd de waterscheiding vormde tussen het beekdal van de Hunze (Achterste Diep) en van de Westerwoldse Aa (Pagediep). De ontginning van de venen heeft de oude beekdalen helemaal op de kop gezet en het water nieuwe wegen geboden. Dichter bij de Hondsrug zijn de Zoersche landen in de bovenloop van het Achterste Diep door Het Drentse Landschap in het kader van het Hunzeproject opnieuw ingericht. Aan de voet van de Hondsrug is daar een groot natuurgebied gevormd met onder meer elzenbroekbos.

De weidse veenkoloniën (punt 10)

Langs de bosrand wordt het contrast zichtbaar tussen de beschutting van Exloërkijl en de onafzienbare aardappelakkers van de Drents-Groningse veenkoloniën. Tegenwoordig wordt gefilosofeerd over het aanleggen van landgoederen in het veenkoloniale gebied. Exloërkijl bewijst hoe snel en overrompend de natuur zelfs minimalistisch landschap naar haar hand weet te zetten. Maar moeten we de schoonheid van dit weidse landschap met die enorme hoeveelheid lucht er wel voor opofferen?

Exploitatie van zand (punt 13)

In de laatste ijstijd joegen poolstormen het zand over de kaalgevroren vlaktes. Sommige plekken werden bedekt met dikke lagen fijn zand. Ook hier in Exloërkijl heeft zich zo'n hoge dekzandrug gevormd. Toen men een halve eeuw geleden voor het dempen van de kanalen zand nodig had dat dicht aan de oppervlakte in exploitabele hoeveelheden lag, hoefde men dan ook niet lang na te denken.

Dekzandbult (foto Het Drentse Landschap)

Mannetje wilde eend (foto Johan Vos)

Mooie mannen op de plas

De visplas van Exloërkijl is een overwinteringsplek voor honderden watervogels. De meesten hiervan zijn wilde eenden. Er zijn naar schatting een miljoen wilde eenden in Nederland.

We zijn snel geneigd onze aandacht aan zeldzamer vogelsoorten te schenken, maar de wilde eend blijft een opvallende verschijning. De kop van het mannetje is glanzend groen. Hij heeft een witte halsband, een bruine borst, twee gekrulde zwarte veertjes aan de staart en voor de rest een grotendeels grijs verenpak. Het vrouwtje is onopvallend bruin met donkere vlekken en weet zich prima aan de walkant te verstoppen.

Wist u dat het mannetje aan het eind van de zomer zijn fraaie verenkleed verliest en er dan uitziet als een wat donker gekleurd vrouwtje? In het najaar komen de mannelijke kleuren pas weer terug. Vanaf dat moment worden de paartjes gevormd. Niet zelden laat een aantal heren de keuze op hetzelfde vrouwtje vallen en is het een tijdje buitengewoon onrustig op het water...

Op vakantie bij Het Drentse Landschap?

Het Drentse Landschap heeft een aantal prachtig gelegen vakantiewoningen in of vlakbij natuurgebieden.

Het zijn zéér bijzondere woningen die herinneren aan het Drenthe van weleer. Naast rust, ruimte en privacy vindt u er alle gemakken die u van een vakantiewoning mag verwachten.

Wilt u meer weten?

Kijk op www.drentslandschap.nl/logies.nl of bel tijdens kantooruren (0592) 30 41 39.

